

61.

A har fällt småliga yttranden om ett aktiebolag, där B är verkställande direktör samt innehavare av aktiemajoriteten och i vars firma B:s namn ingår. Ansvar har ådömts A för ärekränkning mot B.

(Jfr 1904 s. 483 och 1905 s. 400.)

H. Göranson är verkställande direktör och ägare till de flesta aktierna i Göransons motoraktiebolag, som driver import av motorcyklar och försäljning därav till återförsäljare.

Den 15 mars 1947 infördes statlig reglering av importen utav motorcyklar till Sverige. Regleringen innebar bl. a., att import från t. ex. England fick ske endast för en viss summa för samtliga importörer tillhopa, och licenser för import av motorcyklar till ett värde motsvarande denna summa skulle av statens industrikommission fördelas mellan importörerna inom landet i proportion till deras import år 1946. Med importörer synas hava avsetts endast sådana firmor som styrkt sig vara generalagenter för något motorcykelmärke och tidigare importerat dylika cyklar. Emellertid ingåvos licensansökningar från flera firmor vilka icke voro importörer i nyss angiven bemärkelse. Detta förhållande föranledde Göransonbolaget att till sina, till ett 60-tal uppgående återförsäljare utsända en d. 28 maj 1948 dagtecknad cirkulärskrivelse, vari det heter bl. a.:

»Motorcykelhandlarnas Riksförbund (MCH) har — — — satt som sin uppgift att skapa och vidmakthålla ett starkt motsatsförhållande mellan importörer och återförsäljare. Vissa återförsäljare, samtliga, såvitt vi veta, medlemmar av MCH:s styrelse, ha genom MCH:s medverkan försökt hos myndigheterna erhålla importlicenser för märken som de allt för väl veta sedan länge ha generalagenter i Sverige. De ha därvid utan hänsyn härtill falskeligen och lögnaktigt uppgivit sig såsom importörer av dessa märken.

Direkt av MCH eller genom bulvan ha vidare MCH eller vissa av dess medlemmar skriftligen och genom personligt besök hos resp. utländska fabriker dels försökt överföra generalagenturen från nuvarande innehavare, dels försökt att med förbigående av generalagenten direkt hos fabriken inköpa och hit införa maskiner av vissa bestämda märken, varvid de falskeligen och lögnaktigt uppgivit sig vara innehavare av importlicenser för betydande kvantiteter motorcyklar. MCH har vidare sökt menligt påverka de licensgivande myndigheterna i fråga om importörernas införsel av maskiner.

Motorcykelimportörers Förbund (SMF), till vars bildande vår direktör Göranson har tagit initiativet, har med förvåning och beklämning men även med överseende och tålmod följt MCH:s för återförsäljarna och för motorcykelhandeln skadliga och ansvarslösa

verksamhet. Vi ha dragit oss för att vidtaga åtgärder, då vi allt för väl veta, att endast en liten klick ansvarslösa element inom MCH bestämmer dess politik.

Vårt förbund har med djupt beklagande nu sett sig nödsakat att stoppa åtminstone de mest befänkliga utväxterna av MCH:s illojala uppträdande och har därför fattat beslut om att avstänga de firmor, som gjort sig mest komprometterade, från all tillförsel av motorcyklar och reservdelar av samtliga ledande märken, representerade av vårt förbund. Dessa firmor äro: — — — Motorfirma Malte Blohm A. B., Göteborg, såsom uppgiven importör av BSA, Ariel — — — (Här uppräknas sammanlagt 7 firmor.)

Vi avsluta detta cirkulär med att uttrycka vår allvarliga och livliga förhoppning om att återförsäljarna i deras eget intresse omedelbart vidtaga åtgärder resulterande i ett framtida lojalt och angenämt samarbete mellan importörer och återförsäljare, såsom vi förut alltid haft i vår verksamhet för BSA. Ni kunna härutinnan räkna med allt stöd från vår sida.»

Direktören M. Blohm yrkade efter stämning vid Göteborgs R.R. ansvar å Göranson för ärekränkning samt anförde: Blohm vore innehavare av de flesta aktierna i Motorfirman Malte Blohm aktiebolag samt verkställande direktör i bolaget. Detta dreve sedan många år tillbaka en omfattande rörelse med försäljning av motorcyklar och tillbehör samt vore medlem av MCH. Göransonbolaget, som dreve import av motorcyklar, vore ensamförsäljare i Sverige av motorcyklar av märket BSA samt vore medlem av SMF. Uti förenämnda cirkulärskrivelse, vilken avfattats av Göranson och översänts till ett flertal företag, hade framställts en mängd för Blohm såsom verkställande direktör för Blohmbolaget kränkande, falska beskyllningar. I sådant avseende åberopade Blohm innehållet i cirkulärskrivelsens första, andra, tredje och fjärde stycken. Första stycket innehöлле sålunda: »vissa återförsäljare, samtliga, såvitt vi veta, medlemmar av MCH:s styrelse, ha genom MCH:s medverkan försökt hos myndigheterna erhålla importlicenser för märken, som de alltför väl veta sedan länge ha generalagenter i Sverige. De ha därvid utan hänsyn härtill falskeligen och lögnaktigt uppgivit sig såsom importörer av dessa märken.» Påståendet måste anses innebära en beskyllning för bestämt brott eller visst slag av brott, när lämnandet av medvetet felaktiga uppgifter för erhållande av importlicens vore underkastat straffpåföljd. Ansvar yrkades jämlikt 16 kap. 7 §, alternativt 16 kap. 8 §, strafflagen. Cirkulärskrivelsens andra stycke innehöлле, att vissa av MCH:s medlemmar »dels försökt överföra generalagenturen från nuvarande innehavare, dels försökt att med förbigående av generalagenten direkt hos fabriken inköpa och hit införa maskiner av vissa bestämda märken, varvid de falskeligen och lögnaktigt uppgivit sig vara innehavare av importlicenser för betydande kvantiteter motorcyklar». Påståendet innebär falsk beskyllning för svikligt eller bedrägligt förfaringssätt, och ansvar yrkades enligt 16 kap. 7 §, alternativt 16 kap. 8 §, strafflagen.

I tredje stycket talades om MCH:s för återförsäljarna och för motorcykelhandeln »skadliga och ansvarslösa verksamhet» samt att »endast en liten klick ansvarslösa element inom MCH bestämmer dess politik». Ansvar yrkades enligt 16 kap. 8 §, alternativt 16 kap. 9 §, strafflagen. I fjärde stycket talades om »MCH:s illojala uppträdande» och att SMF fördenskuil »fattat beslut om att avstänga de firmor, som gjort sig mest komprometterade, från all tillförsel av motorcyklar och reservdelar av samtliga ledande märken, representerade av vårt förbund». Ansvar yrkades enligt 16 kap. 11 § strafflagen.

I skrivelsens fjärde stycke anmärktes uttryckligen, att bland åsytade medlemmar i MCH befunne sig Blohmbolaget såsom importör av motorcyklar av märkena BSA och Ariel.

Göranson erkände, att han avfattat cirkulärskrivelsen, men bestred åtalet under framhållande, i första hand att endast Blohmbolaget men icke Blohm personligen nämnts i skrivelsen och att en juridisk person ej kunde vara föremål för ärekränkning samt i andra hand att Göranson icke avsett, att innehållet i cirkulärskrivelsen, som vore av konfidentiell yrkesnatur, skulle spridas utom den krets av branschmän till vilken skrivelsen utsänts.

R.R:n (hrr *Mattsson* och *F. A. Hammar*) utlät sig genom dom d. 20 maj 1949: Göranson har i målet uppgivit, att Göransonbolaget har till sig knutet ett 60-tal återförsäljare på olika platser i Sverige och att ifrågakvarande cirkulärskrivelse översänts till envar av dem.

Av uttalandet i skrivelsens fjärde stycke, att SMF sett sig nödsakat att stoppa de mest betänkliga utväxterna av MCH:s illojala uppträdande och därför fattat beslut om att avstänga de firmor, bland dem Blohmbolaget, som gjort sig mest komprometterade från all tillförsel av bl. a. motorcyklar, måste den som tagit del av cirkulärskrivelsen, med hänsyn till det sammanhang i vilket uttalandet förekommer, ha bibringats den uppfattningen att vad som yttrats i föregående stycken i skrivelsen angående vissa återförsäljare av motorcyklar eller vissa MCH:s medlemmar gällde även nämnda bolag. Blohm är bolagets verkställande direktör, vilket var bekant för Göranson och får antagas hava varit känt även för dem till vilka skrivelsen utsänts, och hans namn ingår i bolagets firma. Med hänsyn härtill måste det antagas, att den som tagit del av skrivelsen fått den uppfattningen att Blohm personligen gjort sig skyldig till förfaranden som avses i de av Blohm till grund för åtalet åberopade uttalandena i skrivelsen. Vid sådant förhållande förtjänar Göransons invändning att Blohm personligen icke nämnts i skrivelsen och att en juridisk person icke kunde vara objekt för ärekränkning icke avseende.

Vidkommande härefter innehållet i de uttalanden i cirkulärskrivelsen vilka av Blohm åberopats såsom grund för åtalet finner R.R:n innehållet i första och andra styckena innefatta ärekränkning av Blohm och att Göranson måste ha insett detta.

Uttalandena i skrivelsens tredje och fjärde stycken däremot kunna icke anses innefatta ärekränkning.

Den ärekränkning som Göranson låtit komma sig till last måste med hänsyn till den spridning Göranson givit skrivelsen anses vara av svår beskaffenhet.

R.R:n

ogillar åtalet i vad det avser ansvar å Göranson för uttalandena i cirkulärskrivelsens tredje och fjärde stycken samt bifaller på det sätt åtalet i övrigt att R.R:n dömer Göranson jämlikt 4 kap. 1 och 2 §§ samt 16 kap. 9 § strafflagen för ärekränkning att utgiva 50 dagsböter å 5 kr.

Rådmannen *Koch* anförde: I cirkulärskrivelsen hava några beskyllningar icke riktats mot Blohm personligen. Påståendet i skrivelsens fjärde stycke att Blohmbolaget var en av de firmor som gjort sig mest komprometterade kan icke anses innefatta beskyllning därom att bolaget eller Blohm lämnat i första och andra styckena angivna falska och lögnaktiga uppgifter. Cirkulärskrivelsens tredje och fjärde stycken innehålla icke några för Blohm eller Blohmbolaget kränkande uttalanden.

Jag finner sålunda, att Göranson icke gjort sig skyldig till ärekränkning gentemot Blohm.

Jag lämnar åtalet utan bifall.

Göranson — ensam — sökte ändring.

HovR:n för *Västra Sverige* (hrr *Bogren*, *Bonge*, *Graneli* och *L. G. Lindencrona*) yttrade i dom d. 25 nov. 1949: HovR:n finner lika med R.R:n, att Göransons invändningar mot åtalet icke kunna godkännas samt att uttalandena i cirkulärskrivelsens första och andra stycken innefatta ärekränkning av Blohm, vilket Göranson måste hava insett.

Vad Göranson sålunda låtit komma sig till last bör med hänsyn till omständigheterna i målet ej medföra svårare straff än 25 dagsböter.

HovR:n prövar förty rättvist att på det sätt ändra R.R:ns dom, såvitt talan däremot fullföljts, att HovR:n dömer Göranson jämlikt 16 kap. 9 § strafflagen att för ärekränkning utgiva 25 dagsböter om 5 kr.

Göranson sökte revision och gjorde därvid gällande bl. a., att innehållet i cirkulärskrivelsen vore riktat icke mot vare sig Blohmbolaget eller Blohm personligen utan mot MCH.

Prövningstillstånd meddelades.

Målet avgjordes efter huvudförhandling d. 23 maj i *H. D.* (Just. R:n *E. Lind*, *Ekberg*, *Strandberg*, *Sjowall* och *Lindell*, referent.); varvid *H. D.* fastställde HovR:ns dom.

K. M:s dom meddelades d. 2 juni 1950.